Dosarul 1rh-3/2017

Curtea Supremă de Justiţie

D E C I Z I E

02 octombrie 2017 **mun. Chişinău**

Colegiul penal lărgit în componenţă:

Preşedinte – Nicolae Gordilă,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Iurie Diaconu şi Ion Druţă,

a judecat în şedinţă publică cererea de revizuire declarată de avocatul Roşca Rodica în numele petiţionarului Manoli Radu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chişinău din 18 ianuarie 2010 şi deciziile Colegiului penal al Curții Supreme de Justiţie din 25 februarie 2011 şi 27 octombrie 2011, în cauza penală în privinţa lui

Manoli Radu XXXX, născut la XXXX, originar şi domiciliat în XXXX.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:
prima instanţă: 06.12.2007 - 21.05.2009;
instanţa de apel: 18.06.2009 - 18.01.2010;
instanţa de recurs: 29.10.2010 - 25.02.2011;
instanţa de recurs în anulare: 27.06.2011 -27.10.2011;
instanţa de revizuire: 28.08.2017 – 02.10.2017.

Procedura de citare a fost legal executată.

S-au prezentat:

Procurorul – Dumitru Graur, care a solicitat admiterea cererii de revizuire declarată de avocatul Roşca Rodica în numele petiţionarului Manoli Radu;

Avocatul – Roşca Rodica în numele petiţionarului Manoli Radu şi ultimul, care au pledat pentru admiterea cererii de revizuire declarate.

Colegiul penal lărgit asupra cererii de revizuire,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentinţa Judecătoriei Buiucani, mun. Chişinău, din 21 mai 2009 Manoli Radu a fost achitat de sub învinuirea de săvârşire a infracţiunii prevăzute de art. 328 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întruneşte elementele constitutive ale infracţiunii

2. De către organele de urmărire penală, Manoli Radu a fost învinuit de faptul că, la 26.11.2006, împreună cu Gaideş Vladimir ambii fiind în componenţa echipajului de reacţionare operativă „902” RPS „SCUT” al CGP mun. Chişinău, s-au deplasat la chemarea parvenită, precum că pe str. XXXX, din mun. Chişinău este „conflict familiar”. Ajungând pe str. XXX în apropierea casei XX de către echipajul de reacţionare operativă „902” menţionat, au fost observaţi cetăţenii Creiţa Alexandru şi Viazimin Alexei, care din greşeală au fost consideraţi ca persoane ce au participat la „conflictul familiar” care a avut loc pe str. XXXX, din mun. Chişinău. Apropiindu-se de Creiţa Alexandru şi Viazimin Alexei, colaboratorii de poliţie Gaideş Vladimir şi Manoli Radu neexplicând motivele reţinerii, au cerut ca ultimii să-i urmeze. Fiindcă cetăţenilor Viazimin Alexei şi Creiţa Alexandru nu le-a fost explicat motivul reţinerii, iar aceştia din urmă nu au făcut nimic ilegal, ei au refuzat să urmeze colaboratorii de poliţie. Auzind refuzul colaboratorii de poliţie Gaideş

Vladimir şi Manoli Radu prin participare, înțelegându-se în prealabil, ambii fiind persoane cu funcţie de răspundere, căreia într-o instituţie de stat i se acordă permanent prin stipularea legii anumite drepturi şi obligaţii în vederea exercitării funcţiilor autorităţii publice, din motiv personal fără nici o necesitate şi fiind obligaţi în conformitate cu prevederile art.2, 12 pct. 1) al Legii R. Moldova „Cu privire la poliţie" nr. 416 din 18.12.1990 „ să ia măsuri pentru apărarea vieţii, sănătăţii, onoarei, demnităţii şi averii cetăţenilor", încălcând grosolan prevederile art. 14 al Legii menţionate conform căruia poliţia are dreptul să aplice forţa fizică, mijloacele speciale şi arma de foc în cazurile şi în modul prevăzute de prezenta lege. Aplicarea forţei, mijloacelor speciale sau a armei de foc trebuie să fie precedată de un avertisment privind intenţia recurgerii la ele cu acordarea unui timp suficient pentru reacţia de răspuns, cu excepţia cazurilor în care tergiversarea aplicării fizice, a mijloacelor speciale şi a armei generează un pericol direct pentru viaţa şi sănătatea cetăţenilor şi a colaboratorilor poliţiei, poate conduce la alte urmări grave şi neluând în consideraţie absenţa temeiurilor legali de aplicare a forţei fizice prevăzute de art. 15 al aceleaşi legi „colaboratorii de poliţie aplică forţa fizică, inclusiv procedee speciale de luptă, pentru curmarea infracţiunilor, pentru înfrângerea rezistenţei opuse cerinţelor legale, dacă metodele nonviolente nu asigură îndeplinirea obligaţiunilor ce le revin", din intenţie directă, depăşind în mod vădit atribuţiile sale de serviciu acordate prin legislaţia în vigoare, fără careva temei legal, l-a lovit de mai multe ori cu pumnul în diferite regiuni ale corpului pe cet. Viazimin Alexei, cauzîndu-i acestuia suferinţa fizică. Ulterior colaboratorii de poliţie Gaideş Vladimir şi Manoli Radu cu forţa l-au aşezat pe Viazimin Alexei în automobilul de reacţionare operativă „902" cu n/î CAIS 1246, care împreună cu Creiţa Alexandru au fost escortaţi la SP nr. 1 a CP Buiucani, mun. Chişinău.

3. Nefiind de acord cu sentinţa primei instanţe, procurorul a atacat cu apel, prin care a solicitat casarea acesteia cu pronunţarea unei noi hotărîri, prin care Manoli Radu să fie condamnat în baza art. 328 alin. (2) lit. a) Cod penal, la 4 ani închisoare în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcţii pe un termen de 5 ani.

În motivarea apelului, s-a invocat că:

- instanţa de fond, a emis o sentinţă ilegală, deoarece nu a luat în consideraţie totalitatea probelor administrate procedural corect în cadrul exercitării urmăririi penale;
- concluziile instanţei precum că, inculpatul Manoli Radu nu a aplicat violenţă faţă de părţile vătămate şi că în acţiunile inculpatului Gaideş Vladimir nu s-a constatat folosirea intenţionată a situaţiei de serviciu în interes material, cauzând daune drepturilor şi intereselor persoanelor fizice, vin în contradicţie cu probele acumulate în cadrul urmării penale şi examinate în cadrul de judecată;
- instanţa de judecată n-a luat în consideraţie declaraţiile părţilor vătămate, martorilor Derdienco O., Cozlov D. şi Romanciu V.;
- inculpaţii Gaideş V. şi Manoli R. nu au negat faptul reţinerii cet. Creiţa A. şi Viazimin A., susţinînd că au aplicat forţa fizică în limitele legii, ceea ce vine în contradicţie cu consecinţele survenite, fiind aplicată violentă, prin care s-au cauzat daune esenţiale, ce nu au fost recuperate de păţi.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curţii de Apel Chişinău din 18 ianuarie 2010, a fost admis parţial apelul procurorului, casată sentinţa, rejudecată cauza şi pronunţată o nouă hotărîre, prin care:

Manoli Radu a fost condamnat în baza art. 328 alin. (2) lit. a) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcţii de răspundere în organele de stat şi obşteşti pe termen de 2 ani.

În baza art. 90 Cod penal, executarea pedepsei stabilite lui Manoli Radu a fost suspendată condiţionat pe un termen de probaţiune de 2 ani.

4.1. În fapt, instanţa de apel a constatat că, Gaideş V. şi Manoli R., la 26.11.2006, aproximativ la ora 19.00, fiind poliţişti ai RPS „Scut" al CGP mun. Chişinău, fiind în componenţa echipajului de reacţionare operativă „902", s-au deplasat la chemarea parvenită pe str. XXXX, mun. Chişinău. Apropiindu-se de Creiţa A. şi Viazimin A., colaboratorii de poliţie Manoli R. şi Gaideş V., neexplicînd motivele reţinerii, au cerut ultimii să-i urmeze. Primind refuzul ultimilor, aflîndu-se în exerciţiul atribuţiilor de colaboratori de poliţie şi fiind persoane cu funcţie de răspundere, Manoli R. şi Gaideş V. depăşind în mod vădit atribuţiile de serviciu, aplicînd violenţă, i-au cauzat lui Creiţa A. vătămări corporale medii şi lui Viazimin A. suferinţe fizice.

5. Decizia instanţei de apel a fost contestată cu recursuri ordinare de către procuror şi inculpatul Manoli R.:

- procurorul a solicitat casarea acesteia cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeaşi instanţă de apel în alt complet de judecată, în partea individualizării pedepsei stabilite condamnatului. Recurentul a invocat dezacordul cu stabilirea pedepsei inculpatului pe motiv că, în partea descriptivă a deciziei, instanţa de apel a menţionat existenţa circumstanţelor agravante şi lipsa celor atenuante, ca prin urmare să dispună aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, or infracţiunea imputată este din categoria celor grave, inculpatul nu a recunoscut vinovăţia, are caracteristica negativă de la locul de muncă. Astfel, inculpatului Manoli R. urmează să-i fie aplicată pedeapsă privativă de libertate;

- inculpatul Manoli R. a solicitat casarea deciziei instanţei de apel şi menţinerea sentinţei, motivând că, instanţa de apel nu a indicat probele care confirmă vinovăţia, precum şi componenţa de infracţiune prevăzută de art. 328 alin. (2) lit. a) Cod penal şi anume: latura subiectivă şi obiectivă a acestei infracţiuni, în şedinţa instanţei de apel, procurorul a susţinut integral apelul, însă ignorând jurisprudenţa CEDO şi jurisprudenţa naţională, nu a solicitat instanţei de apel audierea inculpaţilor, părţilor vătămate, a martorilor sau cercetarea altor probe în susţinerea acuzaţiilor penale aduse achitatului, declarând că cereri şi demersuri nu are (f.d. 193-197, vol. II);

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curţii Supreme de Justiţie din 25 februarie 2011, recursurile procurorului şi cel al inculpatului Manoli R., au fost respinse, ca inadmisibile, şi menţinută deciziei instanţei de apel.

6.1. Pentru a se pronunţa, instanţa de recurs a menţionat:

6.2. Referitor la recursul ordinar declarat de procuror în care se contestă pedeapsa penală, instanţa a apreciat că motivele invocate sunt vădit neîntemeiate, de aceea urmează a fi declarat inadmisibil. Inculpaţilor le-a fost aplicată pedeapsa în limitele prevăzute de lege, acordându-se deplină eficienţă prevederilor art.61,75,90 CP. Condamnarea cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei este motivată de instanţa de judecată, care a ţinut cont de circumstanţele cauzei şi de persoana inculpaţilor, ajungînd la concluzia că nu este raţional ca aceştea să execute pedeapsa principală stabilită sub formă de închisoare.

Referitor la recursul ordinare declarat de inculpatul Manoli R., Colegiul penal a menţionat că, în şedinţa instanţei de apel a fost respectat principiul

contradictorialităţii prevăzut la art.24 Cod de procedură penală şi că părţii apărării i s-a respectat garanţiile unui proces echitabil prevăzut de art.6 din Convenţie.

Instanţa de apel a eliminat contradicţiile dintre declaraţiile inculpaţilor, pe de o parte şi declaraţiile părţilor vătămate, pe de altă parte, efectuînd o analiză atentă a faptelor săvîrşite şi o apreciere obiectivă a probelor prezentate de părţi. În circumstanţele cauzei, nu a fost necesar ca instanţa de apel să audieze martorii în mod repetat, deoarece declarațiile lor nu au fost contestate de către inculpați. În ceea ce privește obiecțiilor, că Curtea de apel nu le-a audiat pe inculpații și victimele personal, instanţa de recurs a considerat că doar întrebarea părților pe dosar referitor la acordul sau dezacordul lor cu recursul a fost suficientă pentru asigurarea echității procedurii penale. În plus, instanţa e recurs a menţionat că părțile nu au dorit să furnizeze probe suplimentare.

7. Nefiind de acord cu decizia instanţei de apel şi de recurs ordinar, avocatul Ulianovschi Gh. în numele condamnatului Manoli R., a declarat recurs în anulare, prin care a solicitat casarea acestora, cu menţinerea sentinţei primei instanţe. Recurentul a invocat următoarele:

- în şedinţa instanţei de apel procurorul a susţinut integral apelul, însă nu a solicitat audierea inculpaţilor, părţilor vătămate a martorilor sau cercetarea altor probe în susţinerea penale aduse achitatului R. Manoli, declarînd că cereri şi demersuri nu are;
- instanţa de apel asumîndu-şi funcţiile procurorului în şedinţa de judecată i-a întrebat inculpaţii şi părţile vătămate dacă ei îşi susţin declaraţiile date anterior primei instanţe, iar apoi în altă şedinţă de judecată în lipsa părţilor vătămate, a dat citire declaraţiilor părţii vătămate, a martorilor Maevschi, Romanciuc, Derbienco şi Kozlov date anterior primei instanţe;
- procedura judecării cauzei lui R. Manoli nu întruneşte condiţiile unui proces echitabil care ar exclude condamnarea lui pe nedrept;
- încălcarea dreptului lui R. Manoli garantat de art. 6 din Convenţia CEDO de către instanţa de apel constituie conform art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală un viciu fundamental care a afectat grav decizia instanţei de apel şi conform art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală constituie temei pentru recurs în anulare în scopul reparării acestei erori;

8. Prin decizia Colegiului penal al Curţii Supreme de Justiţie din 27 octombrie 2011, a fost decisă inadmisibilitatea recursului în anulare, declarat de avocatul Ulianovschi Gh. în numele condamnatului Manoli R., ca fiind vădit neîntemeiat.

8.1. Pentru a se pronunţa, instanţa de recurs în anulare a menţionat că, instanţa de apel şi de recurs ordinat au asigurat dreptul inculpatului la un proces echitabil - art. 6 CEDO şi nici de cum nu s-a manifestat în favoarea unei din părţi, respectând prevederile art. 24 Cod de procedură penală - adică principiul contradictorialităţii, efectuînd acţiuni procesuale din oficiu în limitele competenţei sale.

Potrivit procesului-verbal al instanţei de apel din 03.11.2009, atât inculpatul, cât şi părţile vătămate au fost audiaţi pe marginea învinuirii, ultimii susţinând depozițiile date în prima instanţă şi nedorind să mai completeze cu ceva.

La solicitarea procurorului s-au dat citire probelor din dosar în prezenţa inculpatului care la rândul său nu a avut nici o obiecţie (f.d. 198, vol. II).

9. Împotriva hotărârilor sus menţionate, a declarat cerere de revizuire avocatul Roşca Rodica în numele petiţionarului Manoli Radu, care, cu trimitere la prevederile art. 464/1 alin.(1) Cod de procedură penală, solicită desfiinţarea hotărârilor sus-

menţionate, cu pronunţarea unei noi hotărâri, prin care Manoli Radu să fie achitat pe art. 328 alin. (2) lit. a) Cod penal, invocând că prin Hotărârea Curţii Europene pentru Drepturile Omului din 28.02.2017 nr. 56875/11, emisă în cauza Manoli contra Moldovei, a fost constată violarea art. 6 §1 din Convenţie.

10. Judecând cererile de revizuire în raport cu materialele dosarului şi motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acestea urmează a fi admise din următoarele considerente.

Potrivit art. 464/1 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile irevocabile pronunţate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau a libertăţilor fundamentale ale omului ori a dispus scoaterea cauzei de pe rol ca urmare a soluţionării amiabile a litigiului dintre stat şi reclamanţi pot fi supuse revizuirii dacă cel puţin una dintre consecinţele grave ale încălcării Convenţiei pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a protocoalelor adiţionale la aceasta continuă să se producă şi nu poate fi remediată decât prin revizuirea hotărârii pronunţate.

Astfel, Colegiul penal constată că, la 28 februarie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunţat hotarîrea în cauza Manoli contra Moldovei (cererea nr.56875/11), prin care a constatat că a avut loc violarea art. 6 §1 din Convenţie.

Curtea a reiterat că, *„ modul în care Curtea de Apel Chişinău a efectuat procedura pare să fie contrară dispoziţiilor articolului 419 din Codul de Procedură Penală şi recomandărilor Plenului Curţii Supreme de Justiţie ... nu este convinsă că chestiunile asupra cărora Curtea de Apel trebuia să se pronunţă, atunci când l-a condamnat pe reclamantul - şi, astfel, anulând hotărârea de achitare a acestuia de către prima instanţă – ar putea fi examinate în mod corespunzător, ca o chestiune de proces echitabil, fără directă apreciere a probelor. Curtea consideră că cei care au responsabilitatea de a decide cu privire la vinovăţia sau nevinovăţia unui acuzat ar trebui, în principiu, să fie în măsură să audieze victimele, învinuitul şi martorii în persoană şi să evalueze credibilitatea acestora (a se vedea, a contrario, Kashlev c. Estonia, nr. 22574/08, §§ 48-50, 26 aprilie 2016). Evaluarea credibilităţii este o sarcină complexă care nu poate fi îndeplinită, de obicei, numai prin audierea unei înregistrări a declaraţiilor, chiar şi mai mult decât atât, atunci când doar unele dintre declaraţii sunt luate în considerare. Desigur, există cazuri când este imposibilă audierea personală a unor participanţi în proces, de exemplu, dacă el sau ea a decedat, sau în scopul de a proteja dreptul martorului de a nu se incrimina pe sine însuşi (a se vedea Craxi c. Italia (nr.1), nr. 34896/97, § 86, 5 decembrie 2002, şi Dan c. Moldova, nr. 8999/07, § 33, 5 iulie 2011). Cu toate acestea, nu este vorba de o situaţie similară celei din prezenta cauză…”*

La fel, Curtea a notat că, *condamnarea reclamantului, fără o audiere repetată a victimelor, învinuiţilor sau martorilor, după ce a fost achitat de prima instanţă, a fost contrară garanţiilor unui proces echitabil, în sensul articolului 6 § 1 din Convenţie*.

Aşadar, Colegiul penal, în urma examinării hotărîrii menţionate şi a actelor cauzei în raport cu motivele invocate de revizuent, conchide că concluzia trasă de instanţa de apel, care a pronunţat o nouă hotărîre în prezenta cauză, este una neîntemeiată.

Din actele cauzei rezultă că, instanţa de apel nu a judecat apelurile înaintate în conformitate cu prevederile art.414-419 Cod de procedură penală, decizia fiind contrară prevederilor art. 415, 417 Cod de procedură penală.

În atare situaţie, ţinînd seama de hotarîrea Curţii Europeane a Drepturilor Omului din 28 februarie 2017, în cauza Manole contra Moldovei, şi, că hotărîrile atacate sunt afectate de erori de drept în aspectul nerespectării şi nemotivării cerinţelor legii într-o hotărîre judecătorească, care nu pot fi corectate de către instanţa de recurs, se impune soluţia admiterii cererii de revizuire, cu desfiinţarea hotărîrilor instanţelor de apel, de recurs ordinar şi de recurs în anulare, şi dispunerii rejudecării cauzei în aceiaşi instanţă de apel, de către un alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanţa de apel urmează să înlăture erorile de drept menţionate, să ţină cont de circumstanţele expuse, să judece cauza în strictă conformitate cu legea şi să adopte o hotărîre legală şi întemeiată.

În conformitate cu prevederile art. 464^1 alin. (11), 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curţii Supreme de Justiţie

D E C I D E:

Se admite cererea de revizuire declarată de către avocatul Roşca Rodica în numele petiţionarului Manoli Radu, se desfiinţează deciziile Colegiului penal al Curții Supreme de Justiţie din 25 februarie 2011 şi 27 octombrie 2011, decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chişinău din 18 ianuarie 2010, şi se dispune transmiterea cauzei penale la rejudecare în instanţa de apel în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată publicată la 23 octombrie 2017.

Preşedinte: Nicolae Gordilă

Judecători: Ion Guzun

Liliana Catan

Iurie Diaconu

Ion Druţă